

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I

Established

1893.

TWO SECTIONS → SECTION I

Рік LII. Ч. 4. Нью-Йорк і Джерзі Ситі, субота, 8 січня 1944. No. 4 New York and Jersey City, Saturday, January 8, 1944. Vol. LII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки.

Тел. „Свободи“: BErgen 4-0237—4-0807

THREE CENTS in the United States of America.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки.

Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016

FIVE CENTS elsewhere.

Пропонує вирішення конфліктів — Аліантською Радою

НЬЮ-ЙОРК. — „Перехід советської армії через давню польську границю поставило нас знову перед острою пригадкою, що військова офензива мусить іти впарі з політичною“ — пише майор Джордж Філдинг Еліот, військовий критик газети Гералд-Трибюн. Дальші його думки такі: Безпосереднє положення в околиці давньої польсько-російської границі має в собі повно можливостей. Може було б лише й не думати, що сталось би, колиб так польські підпольні військові організації пустили кілька вистрелів на російську армію, та про це треба наперед подумати. Нервозна атака московської газети „Правда“ на Вендела Вилкія є лише малим при-

кладом про вибухові можливості в такій ситуації. Лекція такого досвіду вистарчає для зрозуміння, що „принадкові“ політичні конференції не приносять єдності між Аліантми. Усі теперішні конференції міністрів, постійні розмови командантів мілітарних штабів, масові зібрання високих урядовців в Лондоні, в Парижі, в Римі... все те не принесло бажаної гармонії в дипломатії, в стратегії чи в боях. Єдиний спосіб на те є створення постійної аліантської ради для щоденного вирішення нагріваючих труднощів. Бо те, що діється сьогодні на польсько-російській границі, є лише прикладом того, що може принести недалека будучність.

НАГАДУЄ ГЕН. ПРХАЛЮ.

Польський журналіст З. Новаковскі згадує в газеті „Нови Свят“ про чехословацького генерала Льва Прхалю, відомого з перебування в Карпатській Україні в тих часах, коли Польща попірала домагання Малярщина дістати назад Закарпаття, а Малярщина за згодою Гітлера ліквідувала там українську владу. Січовики, як відомо, були одиними, що до останку там боролись, а ген. Прхалю покинув Закарпаття з озброєним військом і гарматами та перейшов потім до Польщі, де зачав творити „чехословацький легіон“. Як ген. Прхалю опинився потім у Лондоні, то видаваний там братанком д-ра Едварда Бенеша чеський тижневик написав, що ген. Прхалю діяв „на шкоду Чехословащини“, коли творив чехословацький легіон у Польщі. Справа опинилась в англійському суді, бо ген. Прхалю взяв це за обиду і вимагав сатисфакції, обороняючи себе тим, що його легіонарі хотіли „за всяку ціну боротись з німцями при боці Польщі“, а як це булоб неможливе, то Прхалю був рішений вступити до польської армії.

Новаковскі висказує думку, що з такими чехами як ген. Прхалю Польща може скоро заключити союз та дійти до згоди в справі чесько-польських границь.

ТОВАРИСТВО УКРАЇНСЬКИХ ПРОФЕСІОНАЛІСТІВ.

В Вінніпегу зорганізовано Товариство українських професіоналістів і бизнесовців, якого головою став д-р Дима.

РАХУЮТЬ НА АМЕРИКАНСЬКИХ ПОЛЯКІВ.

Нью-Йорк Гералд Трибюн пише у своїй кореспонденції з Лондону, що незабаром прибуде до Злучених Держав польський прем'єр Міколайчик, щоб пропонувати президентові Рузвелтові та секретареві стейту Голови становище польського уряду в справі східних границь Польщі та просити допертя польських домагань, щоб остали границі, які означено в Ризькій договорі з Советами. Далі прем'єр буде переговорювати з представниками польсько-американських організацій в справі акції американських поляків у справі попертя згаданих домагань Польщі. Він теж виступить, принаймні на одному великому польсько-американським вічу. Кажеться далі, що прем'єр буде старатись дістати попертя і від американських католиків.

ЗНОВУ БОМБАРДУВАЛИ КІЛЬ.

Американські „літаючі фортеці“ й „лібератори“ вдарили знову по корабельних доках і причалах у Кіль, німецькому порту на Балтику, як також по Бордо й Тур, у Франції. Ворог утратив 95 боевих літаків. З виправ не вернулося 25 наших бомбовиків і 12 боевиків.

Аліантські літаки біли теж по столиці Болгарії Софії.

ДОМАГАЮТЬСЯ УЧАСТИ В АЛІАНТСЬКІЙ ІНВАЗІЇ.

Французький Комітет Національного Визволення поставив домагання до Аліантів, аби вони допустили французькі війська до участі в аліантській інвазії Європи з Британії.

Червона Армія заняла Бердичів

ПОЛЬСЬКИЙ УРЯД ЗАБОРОНЯЄ ПОМАГАТИ ЧЕРВОНІЙ АРМІЇ.

У своїй публичній заяві, виданій, як від каже сприводу переходу червоною армією границь Польщі, польський уряд у Лондоні приказує польським підземним організаціям далі вести боротьбу проти німецьких окупантів, але співпрацювати з червоною армією тільки тоді, як советський уряд установить наново дипломатичні звязки з польським урядом на вигнання.

Польський уряд на вигнання далі обстоює недоручність старих польських границь та вважає їх потвердженими Атлантійським Чартером. Він вискакується за потребу навязання звязків з Росією.

Кореспондент „Нью-Йорк Таймсу“ Джеймс Респон, кабіює з Лондону, що в урядових кругах Британії панує загальне переконання, що полякам не вдасться зробити з Росією загоди на основі недоручності польських границь з 1939 р.

Советська амбасада в Лондоні видала виразну заяву, що Совети вважаються правними посідачми земель, які вони заняли в 1939 році та в котрих населення заявилось потім голосуванням за приступлення до Советів.

З ДАЛЬШИХ ВІДЗНАЧЕНЬ ЗА ХОРОБІСТЬ.

Канадйські українські газети подають нові два українські прізвища між відзначеними за хоробрість. Військову медаль дістав рядовик Микола Ковальчук, з Тулон, Манітоба, що служить за морем від травня 1940 року. Знов Медалю Визначного Літання одержав сержант М. М. Вербіцький, з Йорктон, Манітоба. Як гармаш на Ліберейторі причинився до ушкодження двох та відігнання трьох ворожих бомбовиків, що старались затопити аліантський конвой.

ОЖИВЛЕНА АКЦІЯ НА ПАЦИФІКУ.

На південному й полуднево-західному Пацифіку слідно оживлення акції летунів проти ворожих кораблів. За одну середу американські летуни збили 17 японських літаків та завдали поважну втрату ворожій мореплавбі, ушкодивши один кружляк.

Аліантські сухоземні сили поширили свою територію на Новій Британії й на Новій Гвінеї.

Московський комунікат подав вістку про заняття червоною армією міста Бердичева, важного для німців залізничного вузла в південно-західній Україні, за котрий веліся завзяті бої через п'ять днів. На честь цієї перемоги віддано в Москві 224 гарматні вистріли.

„ПРАВДА“ ВИСТУПАЄ З КРИТИКОЮ ВИЛКІЯ.

Московська „Правда“, орган російської комуністичної партії, помістив довгу статтю Давида Заславського, свого правильного політичного редактора, проти Вендела Вилкія, американського республіканського лідера, за його статтю в недільному числі „Нью-Йорк Таймсу“: „Не рвобудуймо недовіра до Росії“. Заславський нападає на Вилкія за те, що той порушує границі Польщі, гейби вони ще не були вирішені. „Правда“ вважає цю границю давню вирішеною советською окупацією з 1939 року й голосуванням населення по цій окупації. „Правда“ називає статтю Вилкія крутарством і приписує її бажанням Вилкія зеднати собі голоси при виборах.

Бертрем Д. Гюден, вашигтонський кореспондент „Нью-Йорк Таймсу“, пише, що в Вашингтоні вважають статтю „Правди“ рішучою осторогою советського уряду на адресу американського й британського уряду держатись остороно границних справ Польщі й інших держав, сусідуючих з Росією, до котрих входить червона армія.

ДАЛЬШІ УСПІХИ КИТАЙЦІВ.

Чотирнацять повітряна сила в Китаю поважно ушкодила японські приспособлення в Лампуні, в французькій Індо-Хіні.

Китайські війська далі висувують японців з Овчікова.

СКРИТОВБИСТВО ПРОТИ НАЦИСТА.

У парку коло міста Сілкеборгу, на данському острові Ютландії, найдено тіло данського духовника й письменника Кая Мунка, відомого противника нацистів. Тіло найдено після того, як до мешкання Мунка зайшли чотири озброєні особи й, представившись за членів Гестапа, вивезли Мунка в невідомім напрямі.

EVERYBODY SAVING IN EVERY PAYDAY 10% WAR BONDS

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Не покладати марних надій!

І знову урядове бюро, зване Офіс Военної Інформації, виступило з осторогою, котру можна звести до одного слова; реалізм. Називають ним розцінювання даної ситуації за правдивими її вартостями. Реальний чоловік не читає в ситуації таких умовин, яких у ній нема. Він не добає в ній того, чого він собі бажав би, а тільки те, що в ній є, без огляду на те, чи йому це подобається, чи не подобається. Реальна людина знає, що вона може досягнути, а чого їй ніколи досягнути не можна. Реальна людина знає, що варта її зусилля, що варта зусилля противників, і знає належну ціну порівнянню цих сил.

Офіс Военної Інформації виступив зо закликком до реально оцінювання військової ситуації, бо він певно доглянув, що сприводу недавніх свят, головню Нового Року, багато людей напустило в своїх святочних промовах багацько нереальних поглядів. Розглядали вони в них звичайно найважливішу з усіх справ, воєнну ситуацію, і захоплені святочними почуваннями й бажаннями збільшити ці почування, часто малювали ситуацію кращою, ніж вона на це заслугоє. І тому тепер Офіс Военної Інформації поклав собі за завдання стягнути ці святочні балачки з хмар на землю.

Підчас святочних оглядів старого року та прогноз щодо нового року вказувано на великі досяги Аліантів у цій війні проти держав Осі та говорено так, гейби кінець війни був ось-ось за роєм вулиці. Офіс Военної

Інформації певно теж вірить в остаточну перемогу Аліантів, але він радить американському народови не припускати хочби на хвилю, що перемога прийде скоро або що прийде без великого труду й без великих жертв.

Навіть щодо Німеччини, Офіс Военної Інформації не радить нікому дуритися думкою, що війна з нею закінчиться скоро. Передусім не можна сподіватися від Німеччини внутрішнього заломання. Офіс Военної Інформації бажав би собі, аби певно Німеччина чимскорше заломалася, однак він не бачить ніяких при знаків такого заломання, поки німців не зломлять мілітарно.

Нема теж найменшого сумніву, що такого ждати нам і від японців. У руках цих ворогів знаходиться ще багато загарбанної території. Вибити їх з неї забере багато часу. Добре є ждати своєї перемоги й в неї вірити, але нерозумно було би рахувати на неможливе. Як справжні події покажуть, що ми вірили в неможливе, то домашній фронт ломитися буде не в ворога, а в нас самих. Тому Офіс Военної Інформації радить американцям ждати перемоги аж по довгій боротьбі, по довгій воюванню на різних фронтах, по довгій праці на внутрішньому фронті, по багатьох жертвах.

Як ми позбудемося фантазій щодо коштів і довжини війни, то ми тим певніше попрацюємо для перемоги й тим успішніше попрацюємо, аби наблизити нас всіми бажаний кінець війни.

„СПРАВЕДЛИВА НАГОРОДА“

Польська Агенція Телеграфічна (Пат) розіслала редакторам англійською мовою новорічні промови польського президента на вигнання, В. Рачкевича, та прем'єра польського уряду, С. Міколайчика, з поясненням, що це є офіційне становище, з яким згаданий прем'єр незабаром прибуде до Злучених Держав на переговори з през. Рузвелтом і американським урядом.

У своїй промові через радіо до своїх земляків у Польщі, польський прем'єр підкреслив, що Польща мусить дістати за свої жертви „справедливу нагороду“. А в промові до президента Польщі згадав „про збільшення обов'язку і незаперечного права кожного поляка боронити цілості Польщі“, зазначивши, що така Польща (себто „ціла“) є в інтересі Великої Британії, ССР, та Європи і Америки“.

Це має бути теж і та „сильна і незалежна Польща“, за яку, як виходить з промови польського прем'єра, мали заявитись Рузвелт і Чорчил. Така Польща, як виходить далі з промови прем'єра, буде „вірним союзником проти німецького наступу на схід“ — з „Советською Росією“, якщо та остання згодиться на ось таку „цілу Польщу“ в передвоєнному розумінню.

Як бачимо, то в цьому випадку маємо до діла з пресою польською агенцією, що називає себе „офіційною“ і такою дійсно є. Як так, то знаємо тепер „офіційно“, з чим приїжджає да Америки польський прем'єр, хоч що правда, цього загально догадувались і без такої заяви. Та з нашого боку хочемо завважити, що навіть у тих останніх офіційних польських заявах нігде нема ні одним словом згадки за

український нарід, хоч про його територію тут мова. А далі, що є теж дуже замітне, і тут офіційно говориться про „Советську Росію“, з якою отсі керманічі польської державної політики хочуть мати спільну границю...

Як бачимо, то вже не газети, але навіть польські державні мужі і дипломати, що повинні важити в офіційних виступах слова і назви, не говорять про границю Польщі з Союзом ССР, чи з „Радянською Україною“, а тільки — з „Советською Росією“. Очевидно, що беручи справу реалістично, мається тут до діла справді тільки з — Росією. Але не про те іде, а про польську ментальність, що постійно, далі й на кожному кроці, свідомо чи несвідомо, копає гріб Україні й українському народови, не бачучи в засліпленню і політичному нерозумі, що це польській справі ніщо не помагає, ні не виратує „цілої Польщі“, а тільки зажене її, й то цілком певно, до такого сусідства з українським народом, де ті обидва народи будуть на своїх границях, (якщо взагалі які будуть!) оплакувати свої державницькі ідеали так, як ті біблійні жиди на риках вавилонських...

Якщо такою уявляється Польщі „справедлива нагорода“, то політика її державних мужів є дійсно дуже простолінійна і передбачаюча.

„КЛЮЧ ДО МОВИ“.

Такий є наголовок книжечки, яку написав О. Івах, канадійсько-український письменник і журналіст, що дописує, між іншим, теж і до Юкрейніен Віклі. Книжечку видало недавно сформоване канадійсько-українське підприємство „Культура й Освіта“, що взяло собі за ціль видавати книжечки, „в яких булиб подані коротко та ясно найпотрібніші відомости з тих ділянок життя, з якими щоденно маємо до діла“.

Книжечка має 48 сторін. Цінна вона тим, що не зважаючи на малий обем має найважливіші правила української мови і написана в дуже пристутний спосіб.

ПРИЗНАННЯ ДЛЯ МОЛОДОГО МОРЯКА - УКРАЇНЦЯ.

„Алентавн Морнінг Кол“ з 10 грудня м. р. описує відзначення секретарем маринарки моряка першої кляси Івана Віхтя, з Бетлегем, Па., сина українських родичів, що брав участь теж і в життю нашої молоді, будучи членом хору. Він служив на торговельному кораблі, що був сторпедований, та виявив мужню поставу в часі розбиття корабля, як і потім, як блукав 10 днів на морі на лодці, разом з іншими моряками, що вратувались.

Д-Р С. ЧЕРНОВ

● Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра й кров.
● Аналіза крові для подружого свідчення.
● Гемороїди й желяки лікується без операції.
223 SECOND AVENUE, cor. 14th ST., NEW YORK CITY, Room 14.
GRamercy 7-7697
Офісові години 10—7:30; неділя 11—1:30.
Жінка-доктор до обслуговування.
X. & флюороскоп. — Екзамінація \$2.00.

ЗМАЛЛО ЧИСЛО МЕШКАНЦІВ ГАЛИЧИНИ.

В цілій Галичині було до війни 7,208,100 мешканців. Німецька статистика подає, що тепер живе там 4,200,760 осіб. Польська Агенція Телеграфічна (Пат) подає, що на ніякій іншій землі передвоєнної Польщі не видно такого зменшення людности як в Галичині. Додамо, що Пат далі називає Східну Галичину не інакше як „Всходня Малопольска“.

МИРОН ЛИТВІН І СИН

УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ

Обслуга дшира і чесна
383 Morris Avenue,
cor. Springfield Ave.
NEWARK, N. J.
Phone: ESsex 3-5347

ІВАН БУНЬКО

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребами по ціні так
низькій як \$150.

ОБСЛУГА НАКРАЩА

JOHN BUNKO

Licensed Undertaker & Embalmer
437 East 5th St.,
NEW YORK CITY
Dignified funerals as low as \$150.
Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ
ПОГРЕБНИК
НА ФІЛЯДЕЛЬФІЮ
й ОКЛИЦЮ

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ

cor. FRANKLIN & BROWN STS.,
PHILADELPHIA, PA.
Tel. MARKET 1320.
ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧІ.

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Занимаєсь похоронами
В BRONX, BROOKLYN, NEW
YORK І ОКОЛИЦЯХ

129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 Prospect Avenue,
(cor. E. 155 St.)
BRONX, N. Y.
Tel.: MEtrose 5-6577

\$150.00 ЦІЛИЙ
І ВИЩЕ ПОХОРОН

ОБСЛУГУЄМО В ПЕРТ АМБОЙ
І ОКОЛИЦІ

KANAI KAIN

FUNERAL HOME
433 STATE STREET,
PERTH AMBOY, N. J.

Phone: Perth Amboy 4-4444